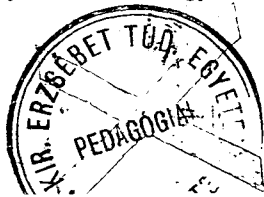

lélkiismeretlenség gazdagítja aztán azon megdöböntő adatok számát, melyekből egy Legouve megrajzolja nevelésünk mai képét.

A szülő ismerheti — mondja Gyalog — legjobban gyermeke egyéniségét, a tanító megfigyelései hézagosak. Teljesen igaz. Ez ismeret kiegészítését volna hivatva eszközölni az őszinte közlékenység, az iskolával, annak tanítóival való bizalmas érintkezés. Csakhogy épen ez érintkezési pontokat keresi legkevésbé a szülő, vagy ha igen, nem egyszer oly formában, mely míg egyrészt bántó, végeredményében demoralizáló is lehet az ifjúra, tanítójára egyaránt. Hisz szinte közönséges és megszokott dolog ma már, hogy a szülő rendszerint — a kisebb bajokon túladván — csak akkor keresi az érintkezést az iskolával, mikor gyermeke a bukás szélén áll. Akkor is legtöbbször szemrehányás és jó adag neheztelés a szülő részéről eredménye az érintkezésnek. Valljuk meg, hiányzik a kellő bizalom és tisztelet a szülőben, gyermekben az iskola, s annak tanárai iránt. E ferde helyzetnek némi javítására szolgálna, amit Gyalog ajánl, s a mit magunk is helyeselünk, t. i. a tanulóifjúságnak a tanárok által bizalmas és barátságos jellegű meglátogatása koronként otthonukban. Tapasztalásból mondhatom, hogy ha e látogatás kellő tapintattal és móddal történik, jó hatása lehet nem egy tekintetben. Alkalmas lehet arra, hogy bizalmasabb, őszinte kapcsolatot létesítsen tanuló, tanár között, felébreszse a melegebb érdeklődést a szülőben az iskola, annak intézményei iránt, s főleg fokozza a becsülést és tiszteletet a tanár iránt. Elismerem, hogy ez nehézségekkel jár, nagy ügyeszeretet, buzgalmat kíván a tanár részéről; hogy sokszor a helyi viszonyok természetén, bizonyos leküzdhetetlen feszélyezettségen török meg, és mégis azt mondom, hogy az egymást támogató, kiegészítő kapcsolatnak létrehozására iskola és család között ez egyik legegyszerűbbnek kinálkozó mód. E bizalmas látogatások, érintkezés a családdal nyitnának alkalmat a tanárnak arra is, hogy a gyermek házi foglalkozásaira, jelesen az értelmi és erkölcsi képzésre oly fontos olvasmányokra, azok megválasztására tanácsait érvényesítse, egy szóval irányt adjon. A szülőkre bizni ezt — a zömét tekintve — vagy attól várni e részben az iskola számára támogatást, mint értekezőnk óhajtaná, nagyon illuzoriusnak tartom. Nézetünk szerint, ha nem is közvetlenül, sokat tehet az iskola, s meg vagyunk győződve, hogy hova-tovább minden középiskolák pädagogiai-lag észszerűen felszerelt ifj. könyvtárral rendelkezvén, tesz is. Főleg a kezelő tanárnak van itt fontos szerepe, ki az olvasmányokat a tanuló egyéniségéhez mérten válogatja meg, s gonddal ügyel arra is, hogy az «olvasmány-falás» következtében túltengés lábra ne kapjon.

4. *Marszina Győző: A nevelés két fő tárgya.* (Bártfai róm. kath. gymnasium. 3—10 l.) Marszina mintegy kiegészíteni látszik «A család és az iskola» irójának imént tárgyalt fejtegetéseit. Különbség kettőjük

közt az, hogy míg amaz positiv módon oldja meg feladatát, emez azt mondja el, a mi legkevésbé van meg mai családi nevelésünkben, a mit legkevésbé fejlesztenek meggyőződése szerint a mai nemzedékben — a vallásosságot, idealizmust, eszményi gondolkodást. Gyalog, mint pädagogus a tapasztalat bántó jelenségei daczára — s ezt javára mondjuk — több optimizmust tud megőrizni, mint a mily mérték felett s talán kissé túlszigorral nézi és bonczolja Marszina a helyzetet. Ha szavai, mint a sorok közt sejtjük, leczke kívánnak lenni a szülőknek, abban az értelemben egyike a legkeményebbeknek.

Azt mondja egy helyt (6. l.). «A mai vagyonthajhászó, anyagi javak után futkosó világban, a vallás-erkölcsi nevelés hanyatlásnak indult.» Ez szülte meg általános, egyetemleges hatásaiiban a muló évszáz romboló, püszításra termett theoriáit, az anarchizmust, socializmust és nihilizmust; a nevelésben pedig azt a korunkban elhatalmasodott utilitarizmust, a lázas sietséggel haladó életben kifejlő koráérettséget, mélyebb erkölcsi alap hiányában a blazirtságot, kétségbeesést, öngyilkosságot.

Nem vonjuk kétségbe, hogy Marszinának sok tekintetben igazsága van, hiszen az erkölcsi elsatnyulás, az erkölcsi dissolutió szomorú példái a mai nemzedéknél, sajnos, sűrűn mutatkoznak. Nem is az ellen szólunk hát, hogy a jelenségekre rámutatni ne kellene, sőt kötelesség. A mód azonban, a szertelenség az, mi ellen kifogást emelünk. Nagyon erős, riktó színekkel festvén, mindig lehet tartani attól, hogy a különben alapjában nemes czélzatú fáradozás nyomában nem javulás, de inkább még erősebb és káros visszahatás támad. Ilyen kérdésekben gyöngédtelenül, nagy erővel megütni az accordokat nevelőnél és tanítónál majdnem közel jár ahhoz, hogy maguk a tanárok és tanítók szolgáltatnak anyagot arra, a mi a közvéleményben úgy is kezd már tért hódítani, mely szerint a tanárság szeretetlen az ifjúsággal szemben, holott azt szeretete melegével kellene magához emelnie és megnemesítenie. Javításra czélzó feddőzéseinkben mindig jusson eszünkbe Németország első nemzeti iskolamesterének intése: Minden dorgálás egy imádságba legyen göngyölve!

5. *Ruprecht Alajos: Szív és jellemképző vonások Arany Toldijában.* (Szathmári királyi kath. főgymnasium. 1—24 l.) Tantervünk a IV. osztályban rendeli Arany Toldi-jának olvastatását, czélul tűzvén ki a mű tartalmának megbeszélését, a nyelvi magyarázatokat, s részben a szerkezetre vonatkozó rövid tájékoztatást. A tárgyi magyarázattal kapcsolatban kiváló súlyt helyez továbbá a személyek lelkiállapotának, a felmerülő jellemvonásoknak fejtegetésére. (V. ö. Tanterv stb. Budapest, 1889. 47. l.)

Arany költészete, s épen eposzai az általános emberi vonásokon kívül főleg népünk jellemének gondos tanulmányozását mutatják min-

